

ZARZĄDZANIE PARKAMI NARODOWYMI W POLSCE

STAN OBECNY I KIERUNKI POŻĄDANYCH ZMIAN

Dr inż. Andrzej Raj

Sucha Beskidzka, 26 – 27.02.2019 r.

Polskie Parki Narodowe

1. Parki górskie (Karkonoski PN, PN Gór Stołowych, Babiogórski PN, Gorczański PN, Tatrzański PN, Pieniński PN, Magurski PN, Bieszczadzki PN)
2. Parki wyżynne (Świętokrzyski PN, Ojcowski PN)
3. Parki leśne (Kampinoski PN, Białowiecki PN, Roztoczański PN)
4. Parki leśno-wodne (Wielkopolski PN, Drawieński PN, PN Bory Tucholskie, Wigierski PN, Poleski PN)
5. Parki bagienno-wodne (PN Ujście Warty, Biebrzański PN, Narwiański PN)
6. Parki nadmorskie (Woliński PN, Stowiński PN)

Park narodowy jako forma ochrony przyrody

„Park narodowy obejmuje obszar wyróżniający się szczególnymi wartościami przyrodniczymi, naukowymi, społecznymi, kulturowymi i edukacyjnymi, o powierzchni nie mniejszej niż 1000 ha, na którym ochronie podlega cała przyroda oraz walory krajobrazowe”

„Park narodowy tworzy się w celu zachowania różnorodności biologicznej, zasobów, tworów i składników przyrody nieożywionej i walorów krajobrazowych, przywrócenia właściwego stanu zasobów i składników przyrody oraz odtworzenia zniekształconych siedlisk przyrodniczych, siedlisk roślin, siedlisk zwierząt lub siedlisk grzybów”

Park narodowy jako jednostka sektora finansów publicznych

- Park narodowy jest państwową osobą prawną w rozumieniu art. 9 pkt. 14 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych.
- Poszczególne parki narodowe są odrębnymi prawnie i finansowo jednostkami, pomiędzy którymi nie mogą i nie zachodzą żadne interakcje organizacyjno – finansowe.

Nadzór nad parkami narodowymi

- Funkcje nadzorcze wobec parków narodowych sprawuje Minister Środowiska w zakresie określonym w ustawie o ochronie przyrody.
- Zakres nadzoru obejmuje w szczególności:
  - zatwierdzanie rocznych zadań rzeczowych wynikających z planu ochrony lub zadań ochronnych;
  - kontrolę funkcjonowania parków narodowych;
  - kontrolę wykonywanej przez parki narodowe działalności gospodarczej;
  - kontrolę realizacji zadań parków narodowych;
  - kontrolę realizacji planów finansowych parków narodowych;
  - kontrolę działań dyrektora parku narodowego podejmowanych jako organ ochrony przyrody.

Nadzór nad parkami narodowymi

- PN nie mają jednostki centralnej koordynującej i nadzorującej ich działalność, wzorem:
- Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w stosunku do Regionalnych Dyrekcji Ochrony Środowiska,
- Głównego Inspektora Ochrony Środowiska wobec Wojewódzkich Inspekcji Ochrony Środowiska,
- Generalnej Dyrekcji Lasów Państwowych wobec Regionalnych Dyrekcji Lasów Państwowych i podległych im nadleśnictw,
- Krajowego Zarządu Gospodarki Wodnej wobec Regionalnych Zarządów Gospodarki Wodnej i podległych im jednostek.

Gospodarka finansowa PN

- Brak systemowego finansowania PN
  - dotacja budżetowa – około 30% potrzeb PN
  - przychody własne – systemowo malejące – około 30% potrzeb PN
  - dotacje pozabudżetowe (krajowe i UE) – epizodyczne (co najmniej 40% potrzeb PN)
- Brak jednolitej polityki finansowej i rachunkowej w PN
- Brak możliwości przepływu środków finansowych pomiędzy PN.
- Brak możliwości porównania gospodarki finansowej pomiędzy PN

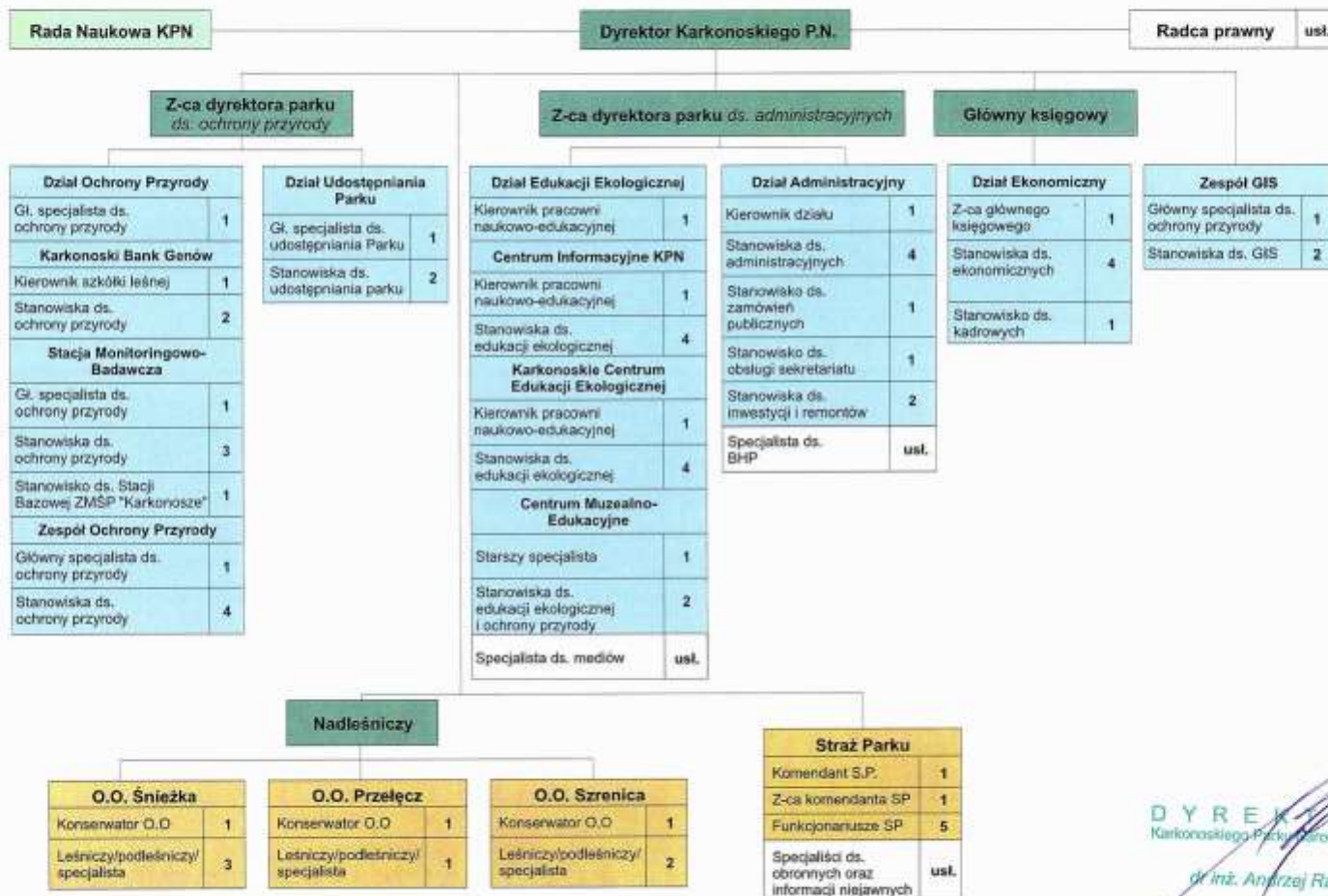
Organizacja PN

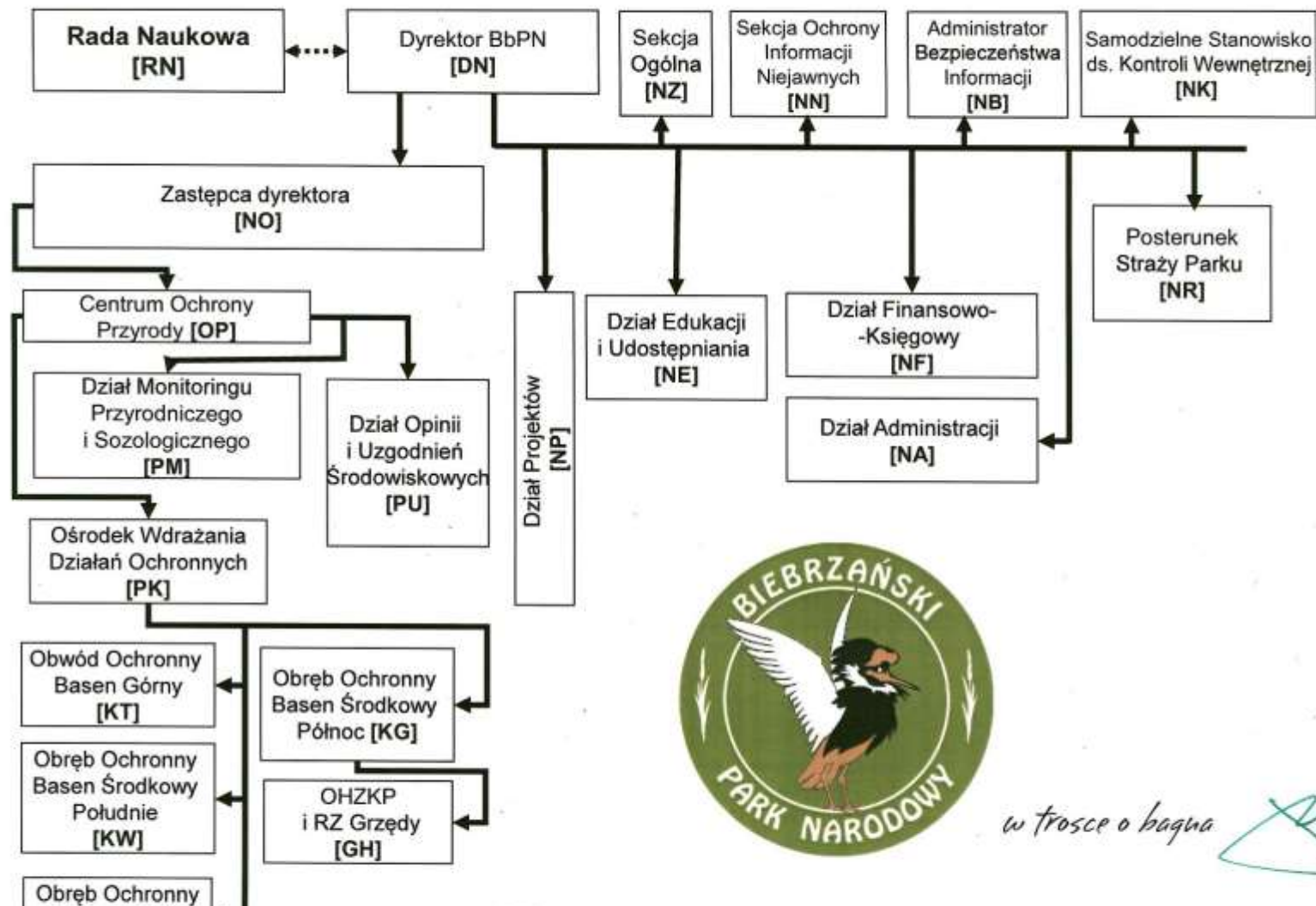
- brak modelowej struktury organizacyjnej dla wszystkich PN
- PN posiadają zróżnicowane schematy organizacyjne
- brak jednolitej polityki kadrowej w zakresie zatrudniania, awansowania, wynagradzania pracowników

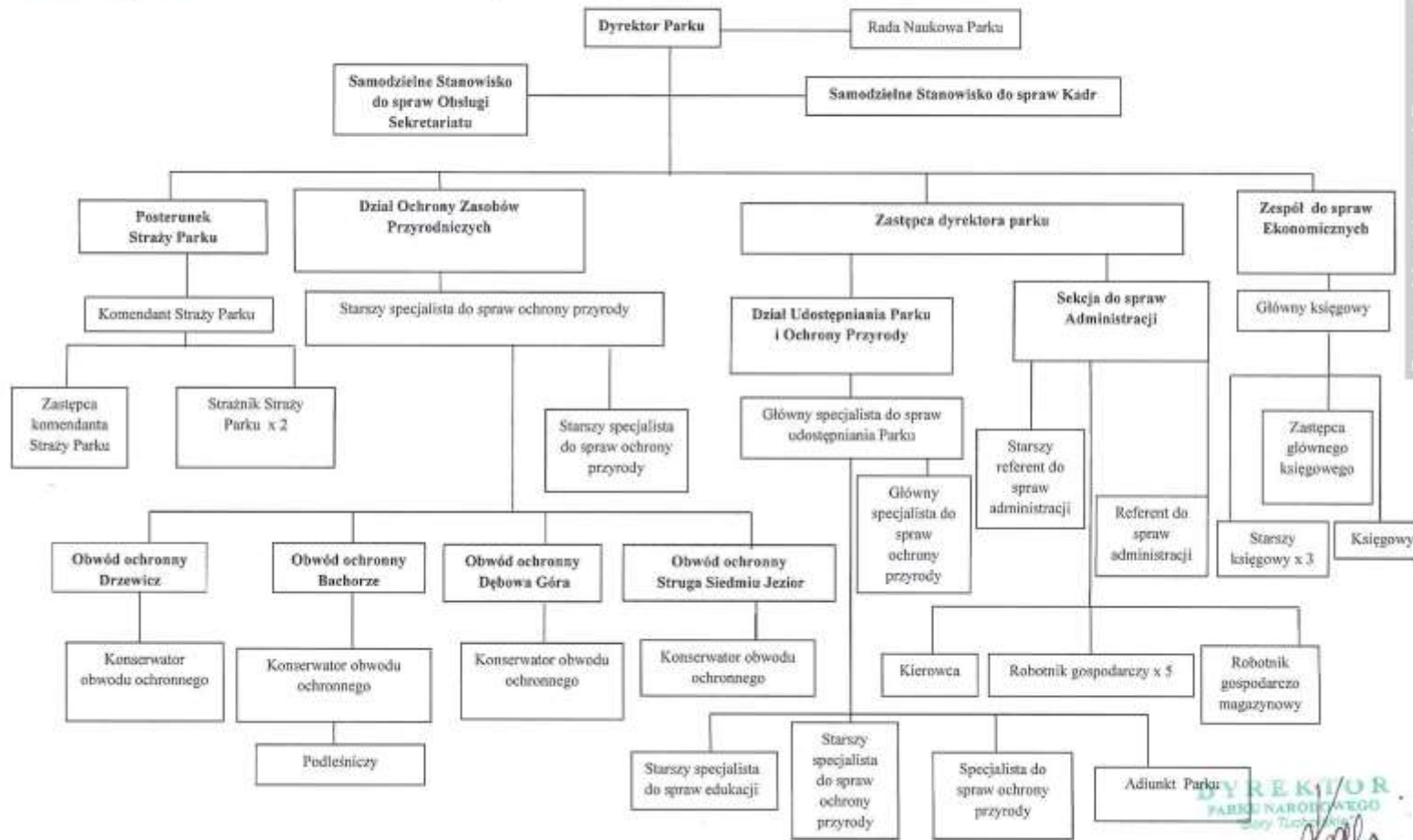
Schemat organizacyjny Karkonoskiego Parku Narodowego z siedzibą w Jeleniej Górze

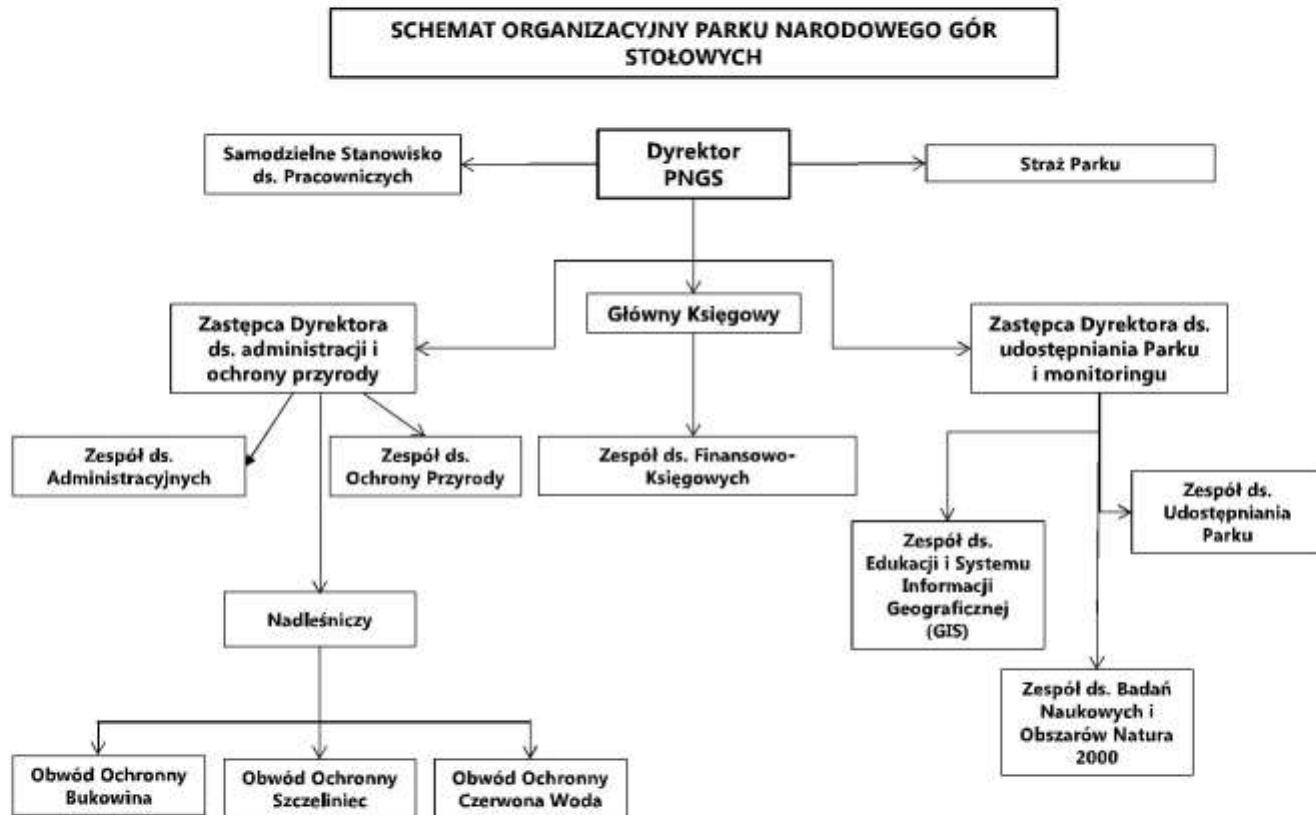

w trosce o bagna

Graficzny schemat organizacyjny Parku Narodowego „Bory Tucholskie”

Rada Naukowa Ojcowskiego PN

Dyrektor Ojcowskiego PN

Rada prawny 1/2x

Stan. pracy d/s kadr i sekretariatu 1x

Zastępca dyrektora OPN 1x

Dział Ochrony Zasobów Przyrodniczych

Konservator obszaru ochronnego (N-czyj) 1x

Leśniczy (Konservator obszaru ochronnego) 1x

Podleśnicznik 3x

Brygada leśna:
- drwal mł. - 3x
- drwal - 2x
- rob. pomoc. 1x
razem - 6x

Dział Naukowo-Edukacyjny

Kierownik działu 1x

Zespół Pracowni Naukowo-Badawczej

Stan. pracy d/s systemów inf. przestrzennej 1x

Pracownik naukowy 2x

Stan. pracy d/s biblioteki 3/4x

Stan. pracy d/s dokumentacji 1/4x

Sprzątaczką 1x

Konservator

Pracownik pomocniczy wydawnictwa 1/2x

Zespół do spraw Edukacji i Turystyki

Stan. pracy d/s ekspozycji i inform. wizualnej 1x

Stan. pracy d/s edukacji 2x

Stan. pracy d/s nadostępniania do zwiedzania 1x

Stan. pracy d/s turystyki 1x

Sezon od V do X
Kierucz w obszarach turyst. OPN 6 x
Obsługa parkingu 1 i 1/2 x

Pracownicy pomocniczy (Brygada turystyczna) 4x

Sekcja administracyjno-gospodarza Kierownik sekcji a.g. 1x

Stan. pracy d/s zaopatrzenia 1x

Sprzątaczkę 2x

Stanowisko pracy d/s archiwum 3/4x

Stan. pracy ds. obsł. centrali tel. i portierni 1x

Stan. pracy d/s inwestycji i remontów 1x

Stan. pracy d/s budowlanych 1x

Zespół Ekonomiczny

Główna Księgowo 1x

Zastępca Głównego Księgowego 1x

Stan. pracy d/s księgow. i kas. 2x

Przepisy prawne dotyczące PN

- Przepisy dotyczące funkcjonowania PN – zawarte są w wielu ustawach (około 120)
- przepisy niejednoznaczne, często wzajemnie się wykluczające, trudne do zastosowania w praktyce
- PN nie są administracją państwową i nie mają prawa wydawania aktów prawnych o charakterze prawa miejscowego
- Podział kompetencji w zakresie ochrony przyrody na terenie PN:
  - Dyrektor PN
  - Dyrektor RDOŚ
  - Dyrektor Wód Polskich
  - Wojewoda i Starosta

Analityka i sprawozdawczość

- brak jednolitej polityki finansowej i rachunkowej PN
- brak jednolitego systemu informatycznego dla PN
- brak jednolitej polityki w zakresie promocji i wizerunku PN

Co zatem należy zrobić aby było lepiej?

- zdecydowanie usprawnić funkcjonowanie PN, nie tylko każdego z osobna lecz jako wspólnej organizacji!!!
- sprawić aby ich działania były bardziej transparentne
- przywrócić PN w praktyce wysoką rangę narodową
- poprawić akceptację społeczną PN

Jak to zrobić?

- **Napisać nową ustawę o PN, która:**
  - określi rangę i rolę PN w krajowym systemie ochrony przyrody
  - określi system organizacyjny i zarządczy „organizacji” PPN
  - określi klarowny i adekwatny do roli jaką pełnią PN – system finansowania PN
  - przywróci PN rangę administracji państwowej
  - wyeliminuje dublowanie się kompetencji różnych organów na terenie PN

Organizacja - „Polskie Parki Narodowe”

- Państwowa Osoba Prawna lub Agencja Wykonawcza
- *„Agencja wykonawcza jest państwową osobą prawną tworzoną na podstawie odrębnej ustawy w celu realizacji zadań państwa”*
- *„Państwowe i samorządowe osoby prawne są tworzone na podstawie odrębnych ustaw”*
- W skład tej organizacji powinny wchodzić:
  - Generalna Dyrekcja PPN
  - parki narodowe

Organy Polskich Parków Narodowych

- Generalny Dyrektor PPN
- Rada Nadzorcza PPN
- Dyrektor PN

Sucha Beskidzka, 26 -27 luty 2019 r.

Zadania Generalnego Dyrektora PPN

- tworzenie planu finansowego dla PPN.
- dbanie o zapewnienie odpowiednich środków finansowych na działanie PN.
- zapewnienie transparentnego systemu dystrybucji środków na PN.
- ujednoczenie procedur i systemów finansowo-administracyjnych PN (np. jednolita polityka rachunkowa, jeden system informatyczny).
- opracowanie i wdrożenie transparentnych zasad zatrudniania i wynagradzania pracowników w PN.
- zapewnienie obsługi prawnej dla PN.
- organizacja szkoleń dla pracowników PN i podnoszenie kwalifikacji.
- koordynacja w zakresie harmonizacji baz danych i systemu informatycznego.
- dbanie o wizerunek PN.
- zapewnienie transferu wiedzy pomiędzy PN.

Zadania Rady Nadzorczej PPN

- opiniowanie projektów planów finansowych PPN, w tym nadzór nad prawidłową dystrybucją środków finansowych na poszczególne PN
- opiniowanie i ocena strategii działania PPN
- opiniowanie i ocena działalności PPN (finansowej i rzeczowej)
- określanie zakresu audytu i kontroli PN
- nadzorowanie procesu postępowania w sprawie wyboru biegłych rewidentów do przeprowadzenia badania sprawozdania finansowego.

Zadania dyrektora PN

- kierowanie działalnością parku narodowego i reprezentowanie parku narodowego na zewnątrz
- realizacja zadań wynikających z planu ochrony lub zadań ochronnych
- wydawanie stosownych aktów prawnych, w tym o charakterze prawa miejscowego
- zarządzanie powierzonym mieniem skarbu państwa
- przedkładanie stosownych sprawozdań rzeczowych i finansowych Generalnemu Dyrektorowi PPN i Ministrowi Środowiska.

Podsumowanie

- Należy dążyć do zmiany prawa dotyczącego funkcjonowania PN poprzez ustanowienie nowej ustawy o PN.
- Należy dążyć do konsolidacji PN poprzez utworzenie jednej organizacji o jednoznacznej strukturze organizacyjnej składającej się z organu centralnego oraz PN.
- Należy podnieść rangę dyrektora PN – jako organu do poziomu administracji państwowej.
- Należy dążyć do konsolidacji uprawnień jednego organu jakim jest dyrektor parku w miejsce rozproszenia tych uprawnień na wiele innych (dyrektor RDOS, dyrektor Wód Polskich, Wojewoda, Starosta).
- Należy stworzyć transparentny i adekwatny do roli jaką pełnią system finansowania PN, w tym zapewnienie niezbędnego poziomu dotacji budżetowej, która obecnie jest dalece niewystarczająca.
- Należy opracować i wdrożyć nowy, transparentny i przede wszystkim motywacyjny system zatrudniania i wynagradzania pracowników PN.
- Należy prowadzić intensywną promocję PN, aby przywrócić wysoką rangę narodową i społeczną PN.

